

11.6.2025

Ympäristöjärjestöjen eriävä mielipide METSO-seurantatyöryhmän esitykseen

Me esitystä laatineessa seurantatyöryhmässä mukana olleet ympäristöjärjestöt Greenpeace, Suomen luonnonsuojeluliitto ja WWF Suomi jätämme eriävän mielipiteen METSO-työryhmän esitykseen, sillä katsomme, että nyt esitetty ohjelmaluonnos ei vastaa Suomen kansainvälisiin sitoumuksiin eikä hallitusohjelman tavoitteisiin luontokadon pysäyttämiseksi. METSO-ohjelman kautta tulee olla mahdollista tehdä paljon nyt esitettyä enemmän metsäluonnon hyväksi.

Metsiensuojelun tavoitetaso ei riitä luontokadon pysäyttämiseen

Luvun 4.4.1 toimenpide A

Luontokato jatkuu ilman merkittävää suojelupinta-alan lisäystä¹. Ennen vuoden 2023 eduskuntavaaleja puolueet olivat lähes yksimielisiä siitä, että Etelä- ja Keski-Suomen metsien osalta tulisi tavoitella 10 % suojelutasoa, eli yli kolminkertaistamista nykytasosta, kuten lakisääteinen Suomen Luontopaneeli suosittaa². Työryhmän

¹ <https://luontopaneeli.fi/ajankohtaista/luontokato-jatkuu-ilman-merkittavaa-suojelupinta-alan-lisaysta-suomen-luontotavoitteisiin-tarvitaan-konkretiaa-ja-selkeat-mittarit/>

² "Kymmenen prosenttia Etelä-Suomen metsistä suojeltava, vaativat kaikki muut puolueet paitsi perus-suomalaiset". HS 10.3.2023

esittämä tavoite jää kuitenkin kauas tästä. Muistiossa tyydytään ainoastaan vahvistamaan jo edellisellä hallituskaudella HELMI-periaatepäätöksessä linjattu 40 000 ha suojelutavoite ja korottamaan sitä yksityismaiden vanhojen metsien osalta vaatimattomalla 10 000 hehtaarilla. Näillä luvuilla paljon arvokasta vanhaa metsää Pohjois-Suomessa jäisi ilman suojelun korvausta, ja Etelä-Suomen metsien suojeluaste nousisi parhaimmillaankin vain muutamalla prosentilla kymmenyksellä, jääden yhä reilun 3 % tuntumaan³. Tällaisella lisäystahdilla (n. 8000 ha / vuosi) 10 % suojelutason saavuttaminen Etelä-Suomessa veisi lähes sata vuotta, mikä on räikeässä ristiriidassa luontokadon pysäyttämistavoitteen aikataulun kanssa⁴, ja moni suojelun arvoinen metsä ehdittäisiin hakata.

Myös Pohjois-Suomen arvometsät ansaitsevat mahdollisuuden päästä suojeluun

Luku 4.4.1

Pohjois-Suomessa suojelutilanne on lähtökohtaisesti Etelä-Suomea parempi. Samalla Suomen jäljellä olevat, kaikkein luonnontilaisimmat metsät sijaitsevat juuri pohjoisessa, eikä niistä ole varaa menettää enää yhtään vain siksi, että suojelusta kiinnostuneille metsänomistajille ei ole tarjolla rahoitusta. METSO:n tulisi mahdollistaa EU:n biodiversiteettistrategian tarkoittamien vanhojen metsien suojelu myös Pohjois-Suomessa. Nyt näin ei tapahdu, sillä Pohjois-Suomessa metsien suojeluperusteeksi esitetään ainoastaan Petteri Orpon hallituksen kriteerejä, jotka nostavat vanhan metsän suojelukynnystä huomattavasti aiemmissa inventoinneissa käytettyä korkeammalle ja rajaavat siten arvokkaita vanhoja metsiä suojelukynnyksen ulkopuolelle. Kriteereillä ei ole minkäänlaista hyväksyntää Suomen tiedeyhteisöltä, eikä suojeluperusteissa tulisi siksi rajautua niihin⁵⁶⁷. Vapaaehtoisen suojelun rahoituksen ulkopuolelle jäisi

³ Etelä-Suomen metsistä hakkUILta pysyvästi suojassa on 2,9 % metsämaasta ja 3,1 %, jos mukaan lasketaan myös kitumaat, kattaen suojeluluokan 1A (Luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojelualueeksi varatut alueet) ja 1B (Muut lakisääteiset suojelualueet, ei hakkuita). Jos oletetaan, että 50 000 hehtaarin kokonaistavoitteesta 10 000 ha varataan käytännössä Pohjois-Suomen vanhoille metsille, jää Etelä-Suomeen korkeintaan 40 000 ha. 40 000 ha lisäys metsämaahan kohdistettuna nostaisi suojeluprosentin 2,9 %:sta 3,3 %:iin. Jos arvioon otetaan mukaan kitumaat, voisi suojeluprosentti nousta 3,3 %:sta 3,7 %:iin.

⁴ Etelä-Suomessa 10 % suojelutason saavuttaminen vaatisi n. 783 400 ha lisäsuojelua, jos tavoite rajataan metsämaahan, tai 773 500 ha lisäsuojelua, jos mukaan lasketaan myös kitumaat. 10 % suojelutason saavuttaminen 8000 ha vuositahdilla veisi siis lähes 100 vuotta. Arvioiden pohjana ovat suojeluluokat 1A (Luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojelualueeksi varatut alueet) ja 1B (Muut lakisääteiset suojelualueet, ei hakkuita).

⁵ 430 tutkijan allekirjoittama vetoamus <https://koneensaatio.fi/metsanpuolella/tutkijavetoamus/>

⁶ Suomen ympäristökeskuksen lausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle [EDK-2024-AK-33184.pdf](https://edk-2024-AK-33184.pdf)

⁷ Ympäristöministeriön lausuntoyhteenveto luonnoksesta Vanhojen metsien kriteerit Suomessa https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/b3a8d5eb-a7cf-4ba2-a1cc-b40a2abfcc6d/68266366-e934-436f-bef7-960a3155cc97/KIRJE_20240904074527.PDF

käytännössä myös muita monimuotoisuudelle arvokkaita metsäkohteita, kuten lehtoja ja reheviä jokivarsien metsiä. Tätä emme voi hyväksyä.

Valtion maiden toimenpiteissä itsestäänselvät linjauksetkin jäävät tekemättä

Lukujen 4.4.2 ja 4.4.3 toimenpiteet

Erityisen vaatimaton esitys on valtion maiden osalta, sillä esitetyt toimenpiteet eivät tuo mitään uutta jo aiemmin päätettyyn. Muistio esittää toimenpiteenä, että Metsähallitus jatkaisi alue-ekologisen suunnittelun kehittämistä Luonnonvarakeskuksen arviointiraportin kehittämisehdotusten pohjalta, mutta ei tarkenna miten. Ko. raportin kehittämisehdotukset koskivat myös suojelutoimia, joista olisi tullut linjata nyt konkreettisesti. Alue-ekologisen verkoston luontokohteiden aarniometsäkuviot, muut luonnontilaisten ja vanhojen metsien kohteet sekä pienvesikohteet kattavat lähes 400 000 hehtaaria⁸. Nämä alueet on jo asetettu puuntuotannon ulkopuolelle ja ne ovat Metsähallituksen omalla päätöksellä suojelemia. Ne kuuluvat kuitenkin Metsätalous Oy:n taseeseen eikä niillä ole luonnonsuojelulain tuomaa pysyvän suojelun turvaa. Näemme, että näiden valtion mailla sijaitsevien vanhojen metsien ja luonnontilaisten metsien pysyvän suojelun pitäisi olla kansainvälisten velvoitteiden näkökulmasta nyt itsestäänselvää, kuten työryhmän työssä toimme esiin.

Luku 4.4.2

Saamelaisten kotiseutualueen osalta työryhmän esitys toteaa Saamelaiskäräjälain 9 § mukaisen neuvottelut, jotka alueella on inventoinneista ja itse suojelupäätöksistä käytävä. Muistio ei kuitenkaan tarkenna prosessille tavoitteita tai aikataulua, jolloin kirjaus jää varsin tyhjäksi. Me ympäristöjärjestöt esitimme, että muistiossa olisi tullut huomioida Saamelaiskäräjien virallinen kanta alueelle soveltuvista kriteereistä sekä tarkentaa neuvottelujen aikataulu.

Ennallistamisasetuksen toimeenpano ei voi alkaa vasta 2030-luvulla

Luvut 4.4 ja 4.5

EU:n ennallistamisasetus on jo voimassa olevaa yhteisön lainsäädäntöä, jonka ensimmäinen tavoitevuosi on 2030. Kun METSO-ohjelma on tärkeimpiä väyliä toteuttaa asetuksen toimeenpanoa yksityismailla, on toimia siis saatava käyntiin jo ennen vuotta 2030. Työryhmän muistion esitys siitä, että ohjelman tavoitteet tarkastellaan yhteen

⁸ Metsähallituksen alue-ekologisen suunnittelun arviointi 2023, Luonnonvarakeskus, <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/554162>, Taulukot 18 ja 19.

ennallistamisasetuksen tavoitteiden kanssa vasta jaksolle 2031-2040 tulee liian myöhään. METSO:n tavoitteet tulee yhdenmukaistaa kansallisen ennallistamissuunnitelman kanssa välittömästi suunnitelman valmistuttua.

Riittävä rahoitus ja resurssit edellyttävät isompaa korjausliikettä

Luku 4.7

Vaikka työryhmässä tunnistettiin, että pysyvän suojelun kysyntä ylittää selvästi suojelun toteutukseen käytettävissä olevat resurssit se ei esitä ratkaisuja metsien suojelun riittävän rahoituksen turvaamiseksi. Tätä emme voi hyväksyä.

Me ympäristöjärjestöt olemme esittäneet, että METSO-ohjelmaa kehitettäisiin huomattavasti nykyistä vaikuttavamaksi työkaluksi, jolla metsänomistajien suojeluhaluihin ja neuvontatarpeisiin pystyttäisiin vastaamaan ilman kohtuuttoman pitkiä jonotusaikoja. METSO-suojelua on jonottanut paikoin jopa kymmenkertainen hehtaarimäärä, mihin hallitus on myöntänyt rahoitusta⁹. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa vuosittain kyetään toteuttamaan vain muutama kymmenen kohdetta, kun vireillä on jopa yli 300 hakemusta.

Ongelmana on paitsi riittämätön suojelurahoitus, myös pula hakemusten käsittelijöistä. Hallitusohjelman mukaan "Yksityisten metsänomistajien tietoisuutta erityisen suojeluarvon omaavien metsien suojelumahdollisuuksista lisätään." Jotta tämä toteutuisi, tarvittaisiin ELY-keskuksiin ja Metsäkeskukseen moninkertainen määrä henkilöstöä ja resurssointi sen mukaiseksi. Nyt vain oletetaan, että yksityinen sektori paikkaa hallinnon leikkaukset, ilman mitään velvoittavuutta, että näin todella tapahtuu.

Me ympäristöjärjestöt näemme, että METSO-ohjelman jatkokauden lähtökohtana tulee olla tasokorotus valtion budjettirahoitukseen, rahoituksen kasvattaminen aiheuttajaperiaatteen mukaisesti sekä yksityisen rahoituksen mekanismit, jotka mahdollistavat METSO-ohjelman mukaisen suojelun osana yritysten liiketoimintaa.

Yhteenveto

Me allekirjoittaneet ympäristöjärjestöt näemme METSO:n tärkeänä ohjelmana ja on hienoa, että se on laajenemassa kattamaan koko maan. METSO:lla on kuitenkin mahdollista tehdä paljon nyt esitettyä enemmän suomalaisen metsäluonnon hyväksi ja metsänomistajien tarpeisiin vastaamiseksi. METSO-seurantatyöryhmän työskentelyn

⁹ "Moni mieluummin suojelisi arvokkaat metsänsä kuin hakkaisi – valtio tarjoaa vähemmän rahaa kuin turkistarhaukseen" (YLE 22.7.2024)

aikana on tuotu esille eri tutkimuslaitosten esityksiä mekanismeista, joilla METSO-ohjelmasta voisi tehdä huomattavasti nykyistä vaikuttavamman, mutta nämä eivät päätyneet työryhmän esitykseen asti. Ympäristöministeriössä on luonnonsuojelulakiin valmisteilla muutoksia, joilla mahdollistetaan rahoituksen uudenlainen kohdentaminen myös METSO-ohjelman toimeenpanossa. Seuraavalle toimintakaudelle on vielä täysin mahdollista valmistella näiden keinojen käyttöönottoa.

Suomessa on jo pitkä kokemus suojelun ja ennallistamisen toimeenpanosta. Vakiintuneen ja laajasti hyväksytyn METSO-ohjelman puitteissa tämän työn vaikuttavuutta on syytä lähteä kasvattamaan nyt ehdotettua rohkeammin.

Kaisa Kosonen
Greenpeace

Liisa Toopakka
Suomen luonnonsuojeluliitto

Mai Suominen
WWF Suomi